

KLUMME:

Det er på tide med en skilsmisse i forholdet mellem teknologi og politik

Af Asbjørn William Ammitzbøll Flügge

Når selv USA's præsident kan få mundkurv på af en gruppe sociale medieplatforme og dermed miste sin offentlige tilstedeværelse, burde det stå klart for alle, at det er gået for vidt. Alt for meget magt er samlet i hænderne på en lille gruppe selskaber – for eksempel Facebook.

”Det slog mig også, hvor stor en andel teknologi efterhånden havde i vores sejre... Men det var endnu ikke gået op for mig, hvor let det i sidste ende skulle blive at benytte sig af denne teknologi til ethvert formål, hvor hurtigt kommercielle kræfter ville lægge beslag på den og tiltvinge sig magten over den, hvor nemt den kunne bruges til at aflede og splitte folk i stedet for at forene dem, og at mange af de samme værktøjer, der fik mig i Det Hvide Hus, en dag ville blive anvendt på en måde, der gik imod alt det, jeg stod for. Det gik først op for mig langt senere.”

Sådan tænker daværende præsident Barack Obama tilbage på sin præsidentkampagne i 2008 i bogen *Det forjættede land*. Og egentlig illustrerer citatet vores allesammens naivitet overfor, hvor stor magt private techgiganter som Google, Facebook og Twitter har over vores samfunds og demokratiers udvikling.

Mere end et årti efter Obamas præsidentkampagne har samme teknologi været en afgørende faktor i en anden kampagne: Donald Trumps forsøg på at underkende resultatet af det amerikanske præsidentvalg. Kampagnen resulterede ifølge mange iagttagere i angrebet på Kongressen den 6. januar, hvor Trump-tilhængere indtog kongresbygningen. Konsekvensen af angrebet blev, at Facebook og Twitter suspenderede Donald Trump på deres platforme på grund af opslag, hvor han ifølge dem opfordrede til eller forherligede vold.

Asbjørn William Ammitzbøll Flügge er ph.d.-studerende på Københavns Universitet, Datalogisk Institut

Når en amerikansk præsident uden demokratisk proces gøres tavs af private virksomheder, er den umiddelbare læring, at techgiganterne har mere magt end de folkevalgte ledere. Det er et demokratisk problem.

I denne klumme vil jeg primært fokusere på Facebook. Ikke fordi andre aktører som Google eller Twitter ikke er afgørende eller er problemfri. Men fordi Facebook med sit antal brugere (over to milliarder på verdensplan), logik på platformen og forretningsmodel er et passende billede på den maskine, vi som demokratiske samfund kæmper med at få under kontrol.

Facebook bliver ofte sammenlignet med et forsamlingshus eller det offentlige torv i byen. Men for at gøre virksomhedens vægt ret, bør vi også sammenligne den med byens bibliotek, aviser og vejnettet i byen. Med andre ord: Information, kommunikation og infrastruktur.

Facebook som bibliotek

Facebook fungerer som byens bibliotek, fordi platformen bliver brugt til at dele og finde information. Problemet er, at meget af den information, der ligger og bliver delt på Facebook, er misinformation. Blot i løbet af coronapandemien er der blevet delt tonsvis af falske påstande. Et eksempel er et opslag, der forklarer, at én ud af hver 10.000 dør af næsetest, på trods af at det ikke er bevist farligt at blive podet i næsen.

I oktober påpegede en rapport fra Columbia University, at et stort antal

af de amerikanere, der er døde af covid-19 kunne have overlevet, og at en af de centrale grunde er, at Trump underspillede krisens alvor og argumenterede for usikre behandlingsmetoder på sociale medier. Der var altså tale om misledende vejledning af befolkningen med dødsfald som resultat. Techgiganterne var her for langsomme til at påpege, at Trump spredte misinformation. Hvorfor? Fordi hans opslag skabte aktivitet.

Som professor fra Harvard Shoshana Zuboff har påpeget i sit værk *Surveillance Capitalism*, består en del af Facebooks magt netop i, at de ved alting om os og vi ingenting om dem.

Her er det vigtigt at påpege en central forskel på Danmark og USA: I USA er der ikke en fælles offentlighed. Der er ikke et BBC, Danmarks Radio eller TV2, der som landsdækkende medier når ud til (næsten) alle. Det betyder, at de sociale medier alt andet lige får en større indflydelse.

Men hvor vi på et almindeligt bibliotek kan finde korrekt viden, alt imens biblioteket har de oplysninger om os, der gør det muligt for os at låne bøger, er videnforholdet mellem os som borgere og Facebook anderledes asymmetrisk. Som professor fra Harvard Shoshana Zuboff har påpeget i sit værk *Surveillance Capitalism*, består en del af Facebooks magt netop i, at de ved alting om os og vi ingenting om dem.

Facebook som forsamlingshus

Facebook bliver desuden ofte sammenlignet med et forsamlingshus eller det lokale torv. Alle kan stille en

ølkasse op og komme til orde og ytre sig. Vi kan diskutere alt mellem himmel og jord. Mette Frederikssens argument for at bruge sin private Facebook-profil til også at dele samfundsrelevante information er, at politikerne skal være, hvor danskerne er. Og analogien er ikke helt forfejlet. Men der er noget, der er skævt ved det digitale forsamlingshus.

Hvor der kan være dårlig akustik, skramlende kaffekopper eller manglende mikrofon i det fysiske forsamlingshus, er det nogle helt andre logikker og problemer, vi har i det digitale. Ifølge professor Vincent Hendricks fra Københavns Universitet, der forsker i sociale medier og informationsbøbler, stammer problemerne fra den grundlæggende valuta på platformen: Opmærksomhed.

Den, der råber højest, får mest opmærksomhed. Jo flere klik, *likes* og delinger, vi foretager os, jo mere data høster platformen om os. Denne data bliver brugt til at profilere os, så andre virksomheder kan målrette deres produkter bedst muligt. Derfor er logikken på platformene som skabt til at tale til bæstet i os, fordi det er de radikale opslag, der skaber det største engagement.

I sin essens er problemet, at platformene giver os noget, vi gerne vil have, men som samtidig ødelægger vores samfund. Som administrerende direktør for Dagbladet Information Stine Carsten Kendal påpegede i radioprogrammet Techtopia i april, er det, at vi viser hinanden respekt, og at vi lytter

Jo flere klik, likes og delinger, vi foretager os, jo mere data høster platformen om os.

til hinanden, vigtige for den offentlige samtale, hvor der ikke nødvendigvis er konsensus om tingenes tilstand. På Facebook har begge trange kår.

Når Facebook suspenderer Donald Trump, afgør de, hvem der kan komme til orde i den offentlige debat, hvor der ikke nødvendigvis kun er sande og falske svar. Min pointe er her, at hvor vi måske er enige i suspendering af Trump, fordi vi er uenige med ham og finder hans facon frastødende, kunne det lige så godt være en, vi var enige med, der blev fjernet næste gang. Og det leder til den sidste analogi: Facebook som infrastruktur.

Facebook som vejnettet

Den tredje analogi er Facebook som vejnettet eller togsporene: Byens infrastruktur. Som stedet, hvor vi lever og deler af vores liv online, er Facebook blevet vores sociale og demokratiske infrastruktur. For at låne et eksempel fra professor ved CBS, Mikkel Flyverbom, er det at lægge vores (digitale) liv i hænderne på Facebook lidt ligesom at bygge et enormt flot hus på en andens grund, som til enhver tid kan vælge at rive det ned med dags varsel.

Da Donald Trump blev suspenderet, blev det tydeligt, at selvom han var verdens mest magtfulde demokratiske leder, havde han, senatet eller kongressen ikke ejerskab over landets digitale infrastruktur, Facebook. Selvom vi måske kan nikke genkendende til, at man ikke må ytre sig racistisk eller sprede misinformation om covid-19 på sociale medier, er billedet langt fra sort-hvidt.

Under sidste valgkamp havde Rasmus Paludan stor succes med YouTube-videoer, indtil YouTube ændrede deres algoritmer for Paludan. Igen ser vi, at det er platformene, der skriver og håndhæver demokratiets spilleregler.

Forstil dig, at alle opslag om menneskeskabte temperaturstigninger eller udledninger af CO₂ blev fjernet eller stemplet som misinformation. Hvilken katastrofal effekt ville det have? Eller at det var Greta Thunberg, der blev fjernet fra platformene, fordi hun talte om at "handle" eller "vise vrede" til en demonstration, hvor nogle demonstranter efterfølgende begik hærværk. Skulle hun så fjernes?

Forstil dig, at alle opslag om menneskeskabte temperaturstigninger eller udledninger af CO₂ blev fjernet eller stemplet som misinformation.

Lad os vende tilbage til Trump. Da han blev suspenderet, rykkede en del af hans tilhængere over på platformen Parler. Da det gik op for Amazon, der hoster Parlers webservices, lukkede Amazon for Parler. Årsag? Amazon finder 98 opslag, der opfordrer til vold. Nogenlunde samtidigt fjerner både Apple og Google Parlers app fra deres platforme. Igen, et flot hus på andres grund. Hvordan ejerskabet over den danske digitale infrastruktur, oversøiske kabler og datacentre har udviklet sig, kan man læse mere om i Signe Sophus Lais netop afsluttede ph.d.-afhandling fra Københavns Universitet

Politisk afhængighed

Analogien med Facebook som både forsamlingshus, bibliotek og vejnet er

ikke perfekt. Men den hjælper os til at forstå, at politik og politikere i det 21. århundrede er dybt afhængige af de techgiganter, der ejer de sociale medier. Hvilke politikere vil sige nej til at betale sig fra at kunne kommunikere målrettet til nøje profileret potentielle vælgere?

Konsekvensen er i første omgang, at den offentlige samtale bliver mere segmenteret. Hvis jeg kun ser opslag, der omhandler udfordringerne ved integration, og min nabo kun ser opslag om klimaforandringerne, bliver det svært for os at have en meningsfuld samtale om samfundsforhold, hvor vi er enige om problemerne og løsningerne. Og pandemien har ikke gjort det bedre. Alle de demokratiske fællesskabsaktiviteter – vælgermøder, debatter

og at stemme dørklodder – der normalt foregår i virkeligheden, skal nu foregå via en skærm og techgiganternes platforme.

En af løsningerne på techgiganters magt over den offentlige samtale, som ofte bliver fremhævet, er at splitte virksomhederne op. Det sker blandt andet med henvisning til opsplittning af de gamle kul-, stål- og oliemonopoler i USA i starten af det 20. århundrede.

Forskellen fra dengang til nu er, at dengang var politikerne ikke afhængige af monopolerne for at bryde dem op. Det er de i dag. Techgiganterne er kommunikationsmonopoler. Deres monopol er på selve midlerne til at drive politik. Og som Cambridge professor David Runchiman påpeger, er demokratiske systemer notorisk dår-

lige til at forny sig selv, fordi vinderen af et valg kom til på det gamle systems præmisser. Hvad gør vi, når det i det nuværende system er techiganterne, der erstatter regeringer, og når deres algoritmer dikterer den offentlige samtale?

Jeg tror, dette bliver en af de mest afgørende samtaler, vi kommer til at have i de næste 10 år. Hvis vi da vågner op fra vores naivitet som Obama og kan blive enige om problemernes omfang.

○○○